

Mensen in Beweging (landen-overstijgend)

Het vernieuwen van onze
missionaire manier van werken

AMA Programmavoorlegging 2019

Inhoudsopgave

1.	Introductie	3
2.	Interreligieus vredeswerk	4
	Programma	4
	Resultaten 2018	4
	Plannen voor 2019.....	5
3.	Inzicht in gedrag voor vrede	6
	Programma	6
	Plannen voor 2019.....	7
4.	Gender, vrouwen en religie.....	8
	Programma	8
	Plannen voor 2019.....	9
5.	Budget 2019	10

1. Introductie

Mensen in Beweging is een nieuw, landen-overstijgend programma gericht op de toekomst en op vernieuwing van onze missionaire manier van werken. Samen met de partnerorganisaties uit diverse landen werken we aan kennis, inspiratie en vaardigheden om de uitdagingen in het werk op een nieuwe manier beter aan te pakken. Binnen het programma wordt daarom ook verder gezocht naar krachtige en vernieuwende netwerken van missionaire partners.

Centraal in het programma staat het in beweging brengen van mensen. Dit willen we doen door niet langer alleen de kennis van mensen te vergroten, maar door ook andere factoren die de mens sturen te betrekken in ons werk, zoals gedrag, emotie en spiritualiteit. Om dit op een zinvolle manier te doen gaat Mensen met een Missie zich de komende jaren meer verdiepen in theoretische inzichten en modellen, en gesprekken voeren met kennishouders en creatieve meedenkers. Binnen het programma richten we ons op drie specifieke aandachtsgebieden: interreligieus vredeswerk, inzicht in gedrag gericht op vrede, en gender, vrouwen en religie.

Interreligieus vredeswerk

In 2018 zijn we begonnen met het zoeken naar manieren om de religieuze betrokkenheid van mensen te benutten in ons vredeswerk. Sindsdien werken we met lokale partners uit verschillende Afrikaanse en Aziatische landen aan het vormgeven en uitvoeren van een nieuwe interreligieuze vredesopbouw-methode. Zo wordt er in juli dit jaar een vijfdaagse *interfaith peacebuilding*-training gegeven in Kenia.

Inzicht in gedrag voor vrede

Mensen met een Missie wil samen met haar partners expertise opbouwen in het bewerkstelligen van gedragsverandering. In veel sectoren, zoals de gedragswetenschappen of marketing, is al veel kennis opgebouwd over verandering in percepties en gedrag van mensen. We zullen strategieën vanuit het perspectief van deze sectoren bestuderen en gezamenlijk bekijken welke elementen we kunnen gebruiken voor effectieve vredesopbouw.

Gender, vrouwen en religie

Op het gebied van vrouwenrechten kan religie onderdrukkend werken, maar geloof is voor veel vrouwen ook een houvast, inspiratie en bron van kracht om aan veranderingen te werken. Door met onze partners *faith-based* methodes op het gebied van vrouwenrechten te ontwikkelen en kennis uit te wisselen, willen wij een krachtigere impuls geven aan het verbeteren van de positie van vrouwen in lokale vredes- en verzoeningsinitiatieven en het tegengaan van gender-gerelateerd geweld.

2. Interreligieus vredeswerk

Programma

In veel van de conflictgebieden waar partnerorganisaties van Mensen met een Missie werken speelt religie op één of andere manier een rol. Zelden is het de bron van het conflict, maar als een conflict religieus vertaald wordt, krijgt het een andere dimensie. Binnen vredesinitiatieven wordt religie vaak gezien als een soort ideologie die bestreden of gecorrigeerd moet worden. Mensen met een Missie gaat echter uit van een andere opvatting van religie: namelijk als onderdeel van de leefwereld van mensen, van sociale structuren, rituelen en gebruiken, en als iets dat onlosmakelijk verweven is met hoe mensen zichzelf en relaties met elkaar ervaren. Vanuit die overweging streeft Mensen met een Missie het doel na om religie, en met name de sociale kracht van religie, te betrekken bij vredesinitiatieven.

Binnen het *interfaith peacebuilding*-programma willen wij onze inhoudelijke expertise op het terrein van religie en vredeswerk versterken. Dit doen we ten eerste door een eigen methodiek en eigen werkvormen te ontwikkelen die we in verschillende landen waar we actief zijn zullen uitvoeren. Zo heeft Mensen met een Missie in mei 2018 een workshop in Mindanao (Filipijnen) georganiseerd en gefaciliteerd. Tijdens deze workshop lag de nadruk vooral op tweedelijns-leiderschap (geen formele vertegenwoordigers van religieuze instituties, maar mensen die bevlogen zijn door religie) en de religieuze ervaring van mensen in de dagelijkse praktijk. Deze twee pijlers zijn onderdeel geworden van onze unieke 'Mensen met een Missie-strategie' en vormen de basis van de tweede workshop die in juli 2019 in Kenia georganiseerd wordt.

Ten tweede zullen we vanuit onze interreligieuze vredeswerk-initiatieven *best practices* identificeren en uitwerken. Deze meest doeltreffende methodes illustreren wat Mensen met een Missie verder kan doen en ontwikkelen op dit terrein. In diverse projecten in verschillende landenprogramma's zijn al goede voorbeelden van interreligieuze vredesopbouw zichtbaar. Deze gaan we benutten om onze methodiek verder uit te diepen.

Resultaten 2018

In het kader van het *interfaith peacebuilding*-programma heeft Mensen met een Missie in samenwerking met *Islamic Relief* en het *Mindanao Peace Institute* een vijfdaagse interreligieuze vredesopbouw-workshop gegeven in Mindanao. Het idee achter deze training was om de toegevoegde waarde van religie als instrument voor vredesopbouw te ontdekken en de deelnemers kennis te laten maken met de methodiek van interreligieus vredeswerk. De deelnemers waren allemaal actieve vredeswerkers in lokale gemeenschappen in Mindanao en representeerden de grootste religies die op de Filipijnen bestaan.

Tijdens het reflectiemoment op de laatste dag werd teruggeblikt op de toegevoegde waarde van de methode van Mensen met een Missie en de behoeften van de verschillende deelnemers. Hieruit werd duidelijk dat het zeer belangrijk is om de religieuze betrokkenheid van mensen te benutten. Met name het feit dat deze methode dieper graaft dan religie op zich en de persoonlijke ervaring van de

deelnemers erbij betreft, werd als waardevol beschouwd.

Plannen voor 2019

In vervolg op de bijeenkomst in Mindanao organiseren we in juli 2019 een tweede *Interfaith Peacebuilding*-workshop in Kenia. Deze workshop gaan we zelf faciliteren in samenwerking met twee Keniaanse facilitatoren. De bedoeling is om onze methodiek stapsgewijs verder te ontwikkelen: we identificeren werkvormen en testen ze vervolgens

tijdens de workshop uit. Net als in Mindanao zullen tweedelijns-leiderschap en persoonlijke ervaring van religie de belangrijkste aandachtspunten binnen deze training zijn. Naast Keniaanse partners zijn er afgevaardigden uitgenodigd uit onze partnernetwerken in Aziatische en Latijns-Amerikaanse landen. Het verkrijgen van visa vormt daarbij soms een obstakel.

Na de Kenia-workshop zal deze intern worden geëvalueerd en zal de module verder worden uitgewerkt. Daarbij hebben we een langetermijnperspectief voor ogen. Na de training zetten we er op in dat de deelnemers contact met ons en met elkaar blijven houden, zodat er een kennisnetwerk op het gebied van interreligieus vredeswerk kan ontstaan.

Ook zal er op organisatie-breed niveau een actief beroep worden gedaan op programma-coördinatoren om tijdens hun werkbezoeken in 2019 aandacht te besteden aan het thema religie en vrede en om doeltreffende methodes te identificeren die gebruikt worden bij conflicten. Op die manier leren we door te doen.

Daarnaast zijn we voor de tweede helft van 2019 op zoek naar een masterstudent die de geïdentificeerde doeltreffende methodes kan analyseren en verbinden met relevante wetenschappelijke literatuur. Op deze manier willen we onze 'interreligieuze vredesopbouw-methode' naar een hoger plan tillen.

In het kader van het bredere lobby-traject rond religie en buitenlandbeleid, is er door Mensen met een Missie in samenwerking met het Ministerie van Buitenlandse Zaken, Cordaid, PAXforPeace, PrismaWeb en de Vrije Universiteit Amsterdam in mei 2019 een expertmeeting georganiseerd. Dit heeft inmiddels plaatsgevonden. Er namen 90 tot 100 experts deel.

Tijdens dit evenement heeft Mensen met een Missie een aantal *best practices* (best gebleken aanpak) vanuit het partnernetwerk met betrekking tot religie, vrede en recht onder de aandacht gebracht.

Uit deze expertmeeting is het plan voortgekomen om samen met de gemeente Den Haag, onze partnerorganisaties *KECOSCE* (Kenia) en *The Gusdurian Network* (Indonesië) een uitwisseling te organiseren. Deze uitwisseling heeft als doel om kennisoverdracht tussen onze partners en de gemeente Den Haag te faciliteren op het gebied van lokale vredesinitiatieven en de-radicalisering, vooral met betrekking tot jongeren. Dit concept zal later in 2019 vorm krijgen.

3. Inzicht in gedrag voor vrede

Programma

Vaak wordt binnen projecten rondom vredesopbouw de nadruk gelegd op bewustwording, logica en argumentatie. Dit terwijl er naast ratio veel meer factoren van invloed zijn op de manier waarop mensen zich gedragen en keuzes maken. Daarom vinden wij het belangrijk dat ons vredeswerk verrijkt wordt met inzichten in andere sectoren, zoals marketing en geesteswetenschappen. Op die manier willen we onze strategieën een stap verder brengen: van kennis en bewustwording naar verandering in percepties en gedrag.

Samen met onze partners zullen wij de door gebruikte aanpak opnieuw gaan vormgeven aan de hand van inzichten uit het veld van gedragswetenschappen en marketing. Deze ideeën hebben vaak te maken met primaire drijfveren van mensen en het 'sturen' van menselijk gedrag door in te spelen op hun onderbewustzijn. Zo zullen wij meer inzicht krijgen in effectieve interventies en strategieën die gericht zijn op daadwerkelijke gedragsverandering. Daarnaast creëert het ook nieuwe

kansen voor Mensen met een Missie om zich te profileren als expert op het gebied van toepassing van inzichten uit gedragswetenschappen en marketing binnen vredesopbouw. Dit brengt nieuwe mogelijkheden met betrekking tot het opbouwen van netwerken en fondsenwerving.

Om bovenstaande plannen te kunnen realiseren, zullen we ons komend jaar richten op twee pijlers. Binnen Mensen met een Missie zal de '*Behavioral Insights and Marketing for Peace*'-groep in gesprek gaan en samenwerken met marketingexperts, vredesexperts en academici binnen gedragswetenschappen en psychologie, om zo tot nieuwe inzichten te komen. Aan de andere kant zullen we samen met onze partners de nieuwe strategieën optimaliseren door ze binnen de unieke lokale context van de partnerorganisaties uit te voeren. Het gaat binnen de eerste pijler voornamelijk om *hoe* je tot gedragsverandering komt – niet per se tot *wat*. Dit wordt door middel van de tweede pijler lokaal ingevuld.

Plannen voor 2019

Het programma 'inzicht in gedrag voor vrede' is een plan dat zich nog duidelijk in de beginfase bevindt, en gedurende de tweede helft van 2019 wortels moet gaan krijgen. Om dit te bewerkstelligen, is het voor de komende periode de bedoeling dat

het 'BIM-team' een netwerk gaat opbouwen van deskundigen, dat hen gaat helpen met het toepassen van elementen uit gedrags-/geesteswetenschappen en marketing binnen de bestaande programma's van Mensen met een Missie. Om een begin te maken met het verbreden van ons netwerk zal er in de tweede helft van 2019 een diner georganiseerd worden, waarbij deskundigen vanuit verscheidene disciplines en werkvelden zullen worden uitgenodigd. Op een vrije en creatieve manier zullen daar kennis en inzichten gedeeld worden.

Ook zal er aan het eind van dit jaar een pilotprogramma geschreven worden, dat vervolgens in één van onze partnerlanden uitgevoerd wordt. Op die manier willen we ontdekken of, en in hoeverre, methodes uit gedragswetenschappen en marketing toepasbaar zijn binnen onze programma's. Later dit jaar zal besloten worden met welke partner we het pilotprogramma zullen gaan uitvoeren.

4. Gender, vrouwen en religie

Programma

In verschillende programma's wereldwijd werken Mensen met een Missie en partnerorganisaties aan het versterken van de positie van vrouwen in lokale vredesopbouw en het tegengaan van gendergerelateerd geweld. We streven ernaar dat vrouwen en mannen dezelfde kansen en mogelijkheden krijgen en dat er tussen hen gelijkwaardige machtsrelaties bestaan. Het is hierin belangrijk dat vrouwen, samen met mannen, aan de verbetering van hun positie kunnen werken binnen hun eigen context en vanuit hun eigen belevingswereld.

Voor de meeste mensen met wie Mensen met een Missie werkt, vormt religie een belangrijke bron van kracht en een belangrijk deel van hun identiteit. Binnen de religieuze context zijn ook beperkende krachten werkzaam, maar het geloof is voor veel mensen – juist ook voor vrouwen – een houvast en bron van inspiratie. We staan binnen de organisatie dan ook open voor het leren over hoe religie op zodanige manier ingezet kan worden, dat het voor vrouwen en meisjes als een bevrijdende kracht werkt. Voor Mensen met een Missie een reden temeer om vanuit een *faith-based* perspectief te werken. Samen met onze partners willen we werken aan het uitwisselen en ontwikkelen van methodes

Religieuze leiders als influencers

In Uganda zijn religieuze leiders belangrijk en invloedrijk. Wij werken daarom samen met religieuze leiders als influencers in de strijd tegen gendergerelateerd geweld. Zo gebruikt father Paul zijn rol als priester bijvoorbeeld om families afstand te laten nemen van geweld tegen vrouwen en speelt hij een pioniersrol op het gebied van vrouwenrechten. Hij preekt erover in de kerk en praat erover met families. "Religieuze leiders zijn bij uitstek de personen om dit te doen, omdat zij alle families in hun gemeenschap kennen en een vertrouwensband hebben met hen," licht Paul toe. Ook trainen zij en zijn team religieuze leiders om hun gemeenschappen voor te lichten over deze problematiek.

die religie herkennen als een belangrijke schakel. We willen de diepste drijfveren van mensen in ons werk betrekken, alsook de verschillende actoren binnen de religieuze context. Het delen van kennis is hierbij essentieel; uitwisseling en kritische wederzijdse bevraging kunnen hierbij helpen. De uitdaging is daarbij om in ons werk gendergelijkwaardigheid te bevorderen, en tegelijkertijd ruimte te geven voor ieders denken over genderrollen.

Eén van de manieren waarop Mensen met een Missie religieuze ideeën, praktijken en ervaringen in de programma's betreft, is door te werken met de achterliggende teksten. Genderongelijkheid wordt regelmatig gelegitimeerd door interpretaties van bepaalde Bijbel- of Koranteksten. Via cursussen met contextuele Bijbellesing of Koranstudie is een gelijkwaardiger herinterpretatie van teksten mogelijk. Ook kunnen er versterkende of bevrijdende teksten uit hetzelfde heilige boek tegenover gezet worden. Of worden interpretaties van de heilige schriften gedeeld die gendergelijkwaardigheid steunen.

Feministische theologie

In Agua Blanca, een afgelegen gemeenschap in het Boliviaanse hoogland, geeft het netwerk van vrouwelijke theologen uit La Paz theologielessen en workshops over gendergelijkheid. Vrouwenonderdrukking is hier een groot probleem, net als in de rest van Bolivia. 'Het machismo vindt vaak zijn rechtvaardiging in de bijbel,' vertelt Rogelio (36). 'Maar er staat ook in dat mannen en vrouwen gelijkwaardig zijn. En dat we elkaar nodig hebben om te kunnen voortbestaan.' 'In ons dorp wordt het niet meer geaccepteerd dat vrouwen worden buitengesloten.'

Ook gaan we samenwerkingsverbanden met religieuze leiders aan en zoeken we aansluiting bij lokale religieuze structuren. Door hun bijzondere en sterke positie in de samenleving hebben religieuze leiders bij uitstek de positie en mogelijkheid om discussie over geweld tegen vrouwen te stimuleren, te beïnvloeden en aan te jagen. Dit maakt hen onmisbaar wanneer het gaat om het bevorderen van gendergelijkwaardigheid.

Plannen voor 2019

Hoewel het programma 'Gender, religie en vrouwen' nieuw is, werkt Mensen met een Missie al veel langer aan de versterking van de positie van vrouwen in vredes- en verzoeningsprocessen in gebieden waar religie een belangrijke rol speelt. Gedurende 2019 is het de bedoeling dat we ons op het vlak van gender, vrouwen en religie verder positioneren en onze kennis en expertise verder opbouwen.

We gaan concrete voorbeelden van wat wij op dit terrein willen doen in kaart brengen, en duidelijker in beeld brengen hoe wij er via onze missionaire benadering in slagen verandering te creëren. Samen met onze partners die op het thema gender

en religie actief zijn, zullen we (al bestaande) doeltreffende methodes identificeren. Deze methodes zullen binnen ons partnernetwerk worden uitgewisseld, zodat onze partners ook van elkaar kunnen leren. In 2019 willen we in ieder geval een uitwisseling tussen partnerorganisaties in Bolivia, Colombia, Mexico en (waarschijnlijk) Uganda plaats laten vinden.

Daarnaast willen we onze expertise vergroten door het thema gender en religie te introduceren en actief deel te nemen aan het debat binnen (nieuwe) thematische netwerken. Tussen 2019 en 2020 willen wij minstens twee concrete nieuwe samenwerkingsverbanden met collega-organisaties, kenniscentra en anderen aangehaald hebben. Voorbeelden van samenwerkingsverbanden zijn de *Peace and Security Funders Group* of het bredere Nederlandse netwerk van *WO=MEN*.

Met bovenstaand plan probeert Mensen met een Missie meer aandacht te vragen voor het thema gender en religie. Dit doen we ook door het organiseren van evenementen, zoals tijdens Internationale Vrouwendag op 8 maart, en Internationale Dag tegen Geweld tegen Vrouwen op 25 november.

5. Budget 2019

Budget 2019 Mensen in Beweging			
Financiering projectgroepen			
1	<i>Interreligieus vredeswerk*</i>	€95.000	
2	<i>Inzicht in gedrag voor vrede*</i>	€41.500	
3	<i>Gender, vrouwen en religie*</i>	€46.000	
TOTAAL Programma AMA		€ 182.500	100%

*Toelichting bij het budget:

De projectgroepen maken in 2019 kosten voor

- Publieksactiviteiten om het onderwerp op de kaart te zetten
- Uitwisselingsbijeenkomsten en training met/voor partnerorganisaties
- Programma-ontwikkeling, ontwikkeling trainingsmodule
- Inhuur expertise en onderzoek

Vragen?

**Graag vertellen we u meer!
U kunt contact opnemen met de
programmaverantwoordelijken**

Interreligieus vredeswerk

Ton Groeneweg

Tongroeneweg@mensenmeteenmissie.nl

+31 6 30 65 15 41

Inzicht in gedrag voor vrede

Floor Schuiling

Floorschuiling@mensenmeteenmissie.nl

+31 6 30 61 36 48

Gender, vrouwen en religie

Marjolein Westerhof

Marjoleinwesterhof@mensenmeteenmissie.nl

+31 6 23 87 52 75